

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет української філології, культури та мистецтва

Кафедра інформаційних комунікацій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ОПЕРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА

для студентів

рівня вищої освіти першого (бакалаврського)

спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

освітньої програми 021.00.01 «Ведучий телевізійних програм»

Київ – 2024

Розробник:

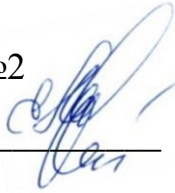
Вітковський Денис Ігорович старший викладач кафедри інформаційних комунікацій факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Вітковський Денис Ігорович старший викладач кафедри інформаційних комунікацій факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри інформаційних комунікацій

Протокол від «18» січня 2024 року №2

Завідувач кафедри _____ Олена ПОЛІТОВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Ведучий телевізійних програм»

18 січня 2024 року

Гарант освітньо-професійної програми _____ Євген МАЛЮК

Робочу програму перевірено «__» _____ 2024 р.

Заступник декана Факультету української філології, культури і мистецтва

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Світлана ГОРОБЕЦЬ

29 . 01 .2024 р.

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р., протокол № __

підпис (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р., протокол № __

підпис (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р., протокол № __

підпис (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р., протокол № __

підпис (ПІБ)

ЗМІСТ

1. Опис предмета навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною.....	5
4. Структура навчальної дисципліни.....	6
5. Програма навчальної дисципліни	
<i>Змістовий модуль I</i>	8
<i>Змістовий модуль II</i>	8
<i>Змістовий модуль III</i>	9
<i>Змістовий модуль IV</i>	10
<i>Змістовий модуль V</i>	11
6. Контроль навчальних досягнень	
<i>6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів</i>	12
<i>6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання</i>	13
<i>6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання</i>	16
<i>6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання</i> ..	19
<i>6.5. Шкала відповідності оцінок</i>	21
7. Навчально-методична карта дисципліни «Основи операторського мистецтва».....	22
8. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	23
<i>Базова</i>	24
<i>Додаткова</i>	24
Інформаційні ресурси.....	28

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг кредитів/годин	5/150	-
Курс	3	-
Семестр	6	-
Кількість змістових модулів з розподілом	5	-
Обсяг кредитів	5	-
Обсяг годин, в тому числі:	150	-
Аудиторні	70	-
Модульний контроль	10	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	70	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу сформувати у студентів уявлення про професію кінооператора та різноманітні техніки знімання, навчити використовувати сучасне кіно- та відео обладнання для ефективної реалізації творчих задумів у створенні аудіовізуальних продуктів.

Завдання курсу:

- ознайомити з виробничим процесом аудіовізуального продукту та підкреслити роль оператора у його створенні;
- висвітлити теоретичні основи зйомок;
- сформувати здатність використовувати різні техніки знімання;
- навчити працювати з різними форматами відеофайлів;
- засвоїти практичні навички роботи з відеознімальною технікою та комп'ютерно-інформаційними системами для створення відеопродукції;
- реалізовувати творчий задум використовуючи художні прийоми операторської майстерності.

Дисципліна спрямована на формування таких фахових (професійних) програмних компетентностей освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво освітньої програми «Ведучий телевізійних програм»

ІНТ	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК-1	Знання та розуміння предметної та професійної діяльності
ЗК-8	Здатність працювати у команді.
ФК-1	Високий рівень виконавської майстерності.
ФК-3	Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компонувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.
ФК-4	Усвідомлення художньо-естетичної природи аудіовізуального мистецтва.
ФК-7	Здатність інтерпретувати художній образ аудіовізуальними засобами.
ФК-12	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології кінознавчої, творчо-виробничої діяльності.

3.Результати навчання за дисципліною

За результатами вивчення дисципліни студент має отримати такі **програмні результати** освітньо-професійної програми «Ведучий телевізійних програм» бакалаврів спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, а саме:

РН-1	Володіти методами та прийомами редакторсько-сценарної /продюсерської /режисерської / операторської / звукорежисерської творчо-виробничої діяльності при створенні (виробництві) аудіовізуальних творів.
РН-3	Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.
РНУ-25	Вміти оцінити співрозмовника на основі здобутих знань (визначити особливості психіки та моделі можливої поведінки) для досягнення комунікативної мети.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Лабораторних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПЕРАТОРСТВА								
1.1	Вступ до курсу. Поняття та основи операторської роботи	2	2	2				
1.2	Історія розвитку операторської майстерності	6	2	2			4	
1.3	Робота оператора на знімальному майданчику	8	4			4	4	
1.4	Осмилення об'єкта, вибір найкращої точки зйомки, вибір оптики, вибір світло-тонального рішення кадру	10	4			4	6	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 1	28	12	4	0	8	14	2
Змістовий модуль II. ТЕХНІКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ								
2.1	Відео та фото оптика	6	2	2			4	
2.2	Фотографія як елемент операторської майстерності	4	4			4		
2.3	Загальна будова та принцип дії фотокамери	8	4			4	4	
2.4	Експозиційний контроль кінозображення	4	4			4		
2.5	Набір базових компетенцій роботи з фотоапаратом	10	4			4	6	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 2	34	18	2	0	16	14	2
Змістовий модуль III. КОМПОЗИЦІЯ КАДРУ								
2.1	Процес кадрування	2	2	2				
2.2	Техніка кадрування	10	4			4	6	
2.3	«Правило «золотого перетину (перерізу)» у побудові кадру	8	4			4	4	
2.4	Світло і тінь в композиції кадру	8	4			4	4	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 3	30	14	2	0	12	14	2
Змістовий модуль IV. ІНСТРУМЕНТИ ОПЕРАТОРА КІНО								
3.1	Художнє та документальне кіно	8	2	2			6	

3.2	Осмилення об'єкта зйомки та вибір оператором необхідних прийомів для найбільш точного образотворчого рішення. Емоційне значення операторського прийому	4	4			4		
3.3	Створення режисерського сценарію та розкадрування	8	4			4	4	
3.4	Образотворчі ефекти у кінематографі: звичайна, покадрова, уповільнена, зворотна зйомка	8	4			4	4	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 4	30	14	2	0	12	14	2
Змістовий модуль V. ПРАКТИКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТРНОСТІ								
4.1	Оператор БПЛА	8	2	2			6	
4.2	Носії інформації та цифрові формати відеозапису	6	2	2			4	
4.3	Операторські прийоми: статичний кадр, зміна зони різкості, панорамування, наїзд, від'їзд, супровід	4	4			4		
4.4	Правило вісімки: Вибір операторських прийомів, позицій камер, знімальних точок і ракурсів у телевізійній студії.	8	4			4	4	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 5	28	12	4	0	8	14	2
	Разом за навчальним планом	150	56	14	0	56	70	10

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПЕРАТОРСТВА

Лекція 1. Вступ до курсу. Поняття та основи операторської роботи (2 год.)

Базова термінологія курсу. Поняття та основи роботи оператора. Оператор та його роль та відповідальність в процесі створення аудіовізуальних продуктів. Основні елементи операторської техніки. Огляд камер, об'єктивів, стабілізаторів, світлового обладнання та інших необхідних інструментів для зйомки.

Лекція 2. Історія розвитку операторської майстерності (2 год.)

Етапи та ключові події в історії розвитку операторської майстерності. Контекст операторського мистецтва та еволюція професії оператора. Історичний досвід операторської творчості. Перші кроки кінематографу та операторського мистецтва. Досвід кінооператорів минулого сторіччя та їх досягнення. Епоха німого кіно, розвиток техніки та естетики кінооператорства. Золота епоха Голлівуду. Інноваційні техніки та стилі в кінематографі 30-х - 50-х років. Відомі оператори та їхні внески у розвиток

кінооператорського мистецтва. Нові художні напрямки. Поява нових течій у другій половині 20 століття та їх вплив на операторське мистецтво. Сучасні тренди та технології. Вплив цифрової технології на кінооператорське мистецтво. Роль комп'ютерної графіки та спецефектів у створенні сучасних фільмів.

Лабораторне заняття 1-2. Робота оператора на знімальному майданчику (4 год.).

Лабораторне заняття 3-4. Осмислення об'єкта, вибір найкращої точки зйомки, вибір оптики, вибір світло-тонального рішення кадру (4 год.).

Змістовий модуль 2. ТЕХНІКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Лекція 3. Відео та фото оптика(2 год.)

Різновиди об'єтивів. Будова об'єктива. Основні поняття: фокусна відстань, апартура, діафрагма та кут огляду та їх вплив на зображення. Об'єтив – «око» фото-, відеокамери. Сучасні об'єтиви. Експериментування з об'єктивами для досягнення бажаних естетичних ефектів у відеопроєктах. Світло – головний інструмент оператора. Різноманітне використання об'єтивів як ключового інструменту операторської майстерності.

Лабораторне заняття 5-6. Фотографія як елемент операторської майстерності (4 год.).

Лабораторне заняття 7-8. Загальна будова та принцип дії фотокамери (4 год.).

Лабораторне заняття 9-10. Експозиційний контроль кінозображення (4 год.).

Лабораторне заняття 11-12. Набір базових компетенцій роботи з фотоапаратом (4 год.).

Змістовий модуль 3. КОМПОЗИЦІЯ КАДРУ

Лекція 4. Процес кадрування(2 год.).

Процес кадрування в кіно та відео. Основні принципи та методи кадрування. Базові принципи кадрування: правило третин, відношення сторін, перспективата їхній вплив на композицію та естетику кадру. Розгляд різних технік кадрування. Набуття навичок кадрування.

Лабораторне заняття 13-14. Техніка кадрування (4 год.).

Лабораторне заняття 15-16. «Правило «золотого перетину (перерізу)» у побудові кадру (4 год.).

Лабораторне заняття 17-18. Світло і тінь в композиції кадру (4 год.).

Змістовий модуль 4. ІНСТРУМЕНТИ ОПЕРАТОРА КІНО

Лекція 5. Художнє та документальне кіно (2 год.).

Особливості та відмінності між художнім та документальним кіно. Роль оператора в створенні художнього та документального кіно. Основні риси жанрів документальних та художніх фільмів. Роль оператора в створенні образу та атмосфери фільму. Техніки кінооператорського мистецтва, що застосовуються в художньому кіно. Роль оператора в реєстрації реальності та створенні образу фактів. Особливості зйомки документальних фільмів: природне світло, відсутність сценарію, відкритість до несподіваних подій.

Лабораторне заняття 19-20. Осмислення об'єкта зйомки та вибір оператором необхідних прийомів для найбільш точного образотворчого рішення. Емоційне значення операторського прийому (4 год.).

Лабораторне заняття 21-22. Створення режисерського сценарію та розкадрування (4 год.).

Лабораторне заняття 23-24. Образотворчі ефекти у кінематографі: звичайна, покадрова, уповільнена, зворотна зйомка (4 год.).

Змістовий модуль 5. ПРАКТИКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТРНОСТІ

Лекція 6. Оператор БПЛА (2 год.).

Базові поняттями та принципи роботи оператора безпілотних літальних апаратів (БПЛА), вивчення основ безпеки керування БПЛА. Основні поняття та терміни. Визначення та класифікація. Оператор БПЛА, його роль в кіно та відповідальність. Основи роботи оператором БПЛА в кіноіндустрії. Підготовка до польоту: Перевірка та налаштування обладнання, оцінка погодних умов, планування маршруту. Управління польотом: Контроль руху, виконання маневрів, збір даних. Безпека: Дотримання правил безпеки польоту, уникнення аварійних ситуацій.

Короткий екскурс в професію оператора БПЛА: історія розвитку та сучасний стан професії, перспективи розвитку та можливості кар'єрного зростання.

Лекція 7. Носії інформації та цифрові формати відеозапису (2 год.).

Різноманітні носії інформації та цифровими форматами відеозапису. Визначення їх важливості та впливу на медіаіндустрію. Огляд різних типів носіїв, таких як жорсткі диски, флеш-накопичувачі та хмарні сховища. Огляд різних цифрових форматів відео, таких як MPEG, AVI, MOV, MP4, і їхніх характеристик. Вимоги і можливості сучасних технологій відеозапису.

Лабораторне заняття 25-26. Операторські прийоми: статичний кадр, зміна зони різкості, панорамування, наїзд, від'їзд, супровід. (4 год.).

Лабораторне заняття 27-28. (4 год.). Правило вісімки: Вибір операторських прийомів, позицій камер, знімальних точок і ракурсів у телевізійній студії.

6. Контроль навчальних досягнень

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи операторського мистецтва» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2
Присутність на лабораторній роботі (захисті)	1	4	4	8	8	6	6	6	6	4	4
Лабораторна робота (в т.ч. допуск, виконання, захист)	10	4	40	8	80	6	60	6	60	4	40
Виконання завдань самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			86		129		107		107		86
Максимальна кількість балів	515										
Розрахунок коефіцієнта	Розрахунок: $515:100=5,15$										

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПЕРАТОРСТВА (14 год.)

- 1.1. Проаналізувати відмінності між точками зйомки для різних типів фотографій та відео (наприклад, портрети, пейзажі, спортивні події тощо). Результати представити в презентації. Інформація в презентації має містити обов'язкові посилання на джерела. Презентація оформлюється відповідно до загальних вимог університету. (5 балів)
- 1.2. На основі аналізу навести приклади ситуацій та порад щодо вибору оптимальної точки зйомки в кожному випадку. (5 балів)
- 1.3. Дослідити на виокремити основні правила які допомагають визначити точку зйомки. (5 балів)

Модуль 2. ТЕХНІКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНСТІ **(14 год.)**

- 2.1. Проаналізувати основні характеристики матриць камер та їх вплив на якість зображення. Результати аналізу структурувати та занести в презентацію. Інформація в презентації має містити обов'язкові посилання на джерела. Презентація оформлюється відповідно до загальних вимог університету. (5 балів)
- 2.2. Дослідити та описати історію першого відео запису. (5 балів)
- 2.3. Пояснити різницю між цифровим записом та записом на плівку. (5 балів)

Модуль 3. КОМПОЗИЦІЯ КАДРУ **(14 год.)**

- 3.1. Надати огляд історії та розвитку операторських прийомів в кіно. Розповісти про важливість операторських прийомів у процесі створення кінофільмів та їх вплив на настрій та атмосферу фільму. Інформація в презентації має містити обов'язкові посилання на джерела. Презентація оформлюється відповідно до загальних вимог університету. (5 балів)
- 3.2. Дослідити та описати операторські прийоми які застосовувалися Альфредом Гічкоком (5 балів)
- 3.3. Дослідити та описати операторські прийоми які застосовувалися у стрічках Серджо Леоне (5 балів)

Модуль 4. ІНСТРУМЕНТИ ОПЕРАТОРА КІНО **(14 год.)**

- 4.1. Провести дослідження та аналіз фільмів Веса Андерсона та Квентіна Тарантіно, вивчаючи їхній стиль та операторські прийоми. Підготувати презентацію, в якій представлені результати дослідження та порівняльний аналіз використання операторських прийомів у фільмах обох режисерів. Інформація в презентації має містити обов'язкові посилання на джерела. Презентація оформлюється відповідно до загальних вимог університету. (5 балів)
- 4.2. Написати есе на тему «Погляд на сучасне українське кіно», описати власне бачення розвитку цього явища та виділити головні проблеми. (5 балів)
- 4.3. Дослідити та описати технологію «Хромакей». Визначити роль та місце цієї технології та вплив на кіноматограф. (5 балів)

Модуль 5. ПРАКТИКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ **(14 год.)**

- 5.1. Дослідити роботи Олександра Довженка, виділити та описати його операторські прийоми та спецефекти. Визначити його роль в українському кінематографі. (5 балів)
- 5.2. Дослідити та описати такий прийом як «Тайм-лапс». Визначити специфіку його виконання. (5 балів)
- 5.3. Пояснити логіку зміни планів під час фільмування навести приклади та визначити тривалість плану. Скільки має тривати запис сцени? (5 балів)

Критерії оцінки результатів самостійної роботи.

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального практичного матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- рівень теоретичних знань при виконанні практичних задач;
- креативність та логічність викладення особистої думки, що до самостійно обраного матеріалу;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за 1 (одне) виконане завдання – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Оцінюється за виконання завдань у формі, зазначеній викладачем у робочій програмі. Кількість модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни – 5, виконання кожної роботи є обов'язковим.

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Модульна контрольна робота 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПЕРАТОРСТВА

Створення запису міського пейзажу тривалістю 3 хвилини загальним планом. Монтаж тайм-лапсу.

Модульна контрольна робота 2. ТЕХНІКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Створення списку технічного забезпечення, підбір апаратури з врахуванням потреб проекту.

Модульна контрольна робота 3.КОМПОЗИЦІЯ КАДРУ

Створити відео записи, які демонструють приклади основних видів планів та прийомів.

Модульна контрольна робота 4.ІНСТРУМЕНТИ ОПЕРАТОРА КІНО

Реалізувати аудіовізуальний продукт на основі режисерського сценарію який створюється під час виконання практичної роботи

Модульна контрольна робота 5.ПРАКТИКА ОПЕРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Реалізація документального аудіовізуального продукту

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Основи операторського мистецтва» завершується підсумковим контролем – заліком. Максимальна кількість балів – 100 відповідно до коефіцієнту.

Критерії оцінювання: Сума балів напраних студентом за виконання завдання зазначених у програмі курсу, поділена на коефіцієнт – 5,15.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	100–90 балів	Відмінно – відмінний рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань / умінь / навичок з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань / умінь / навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань / умінь / навичок
FX	35–59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1–34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 150 год., лекції – 14 год., лабораторних заняття -56 год., самостійна робота – 70 год., мк – 10 год., семестровий контроль – залік.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II				Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV		Змістовий модуль V			
Назва модуля	Теоретичні основи операторства		Техніка операторської майстерності				Композиція кадру		Інструменти оператора кіно		Практика операторської майстерності			
Кількість балів за модуль	86 б.		129 б.				107 б.		107 б.		86			
Лекції	2 б.		1 б.				1 б.		1 б.		2б.			
Теми лекцій	Вступ до курсу. Поняття та основи операторської роботи	Історія розвитку операторської майстерності	Відео та фото оптика				Процес кадрування		Художнє та документальне кіно		Носії інформації та цифрові формати відеозапису	Носії інформації та цифрові формати відеозапису		
Теми лабораторних занять	Робота оператора на знімальному майданчику 2+20-б	Освітлення об'єкта вибір найкращої точки зйомки, вибір оптики, вибір світло-тонального рішення кадру 2+20-б	Фотографія як елемент операторської майстерності 2+20-б	Загальна будова та принцип дії фотокамери 2+20-б	Експозиційний контроль кіно зображення 2+20-б	Набір базових компетенцій роботи з фотоапаратом 2+20-б	Техніка кадрування 2+20-б	Правило «золотого перетину» у побудові кадру 2+20-б	Світло і тінь в композиції 2+20-б	Осміслення об'єкта зйомки та вибір оператором необхідних прийомів для найбільш точного образотворчого рішення. Емоційне значення операторського прийому 2+20-б	Створення режисерського сценарію та розкадрування 2+20-б	Образотворчі ефекти у кінематографії: звичайна, покадрова, уповільнена, зворотна зйомка 2+20-б	Операторські прийоми: статичний кадр, зміна зони різкості, панорамування, наїзд, від'їзд, супровід 2+20-б	Правило вісімки: Вибір операторських прийомів, позицій камер, знімальних точок і ракурсів у телевізійній студії. 2+20-б
Самостійна робота	15 б.		15 б.				15 б.		15 б.		15 б.			
Модульний контроль	25 б.		25 б.				25 б.		25 б.		25б.			
Підсумковий контроль	Залік													

1. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавча

1. Про основи національної безпеки України : закон України. URL: [http : // zakon.rada.gov.ua/laws/](http://zakon.rada.gov.ua/laws/).
2. Закон України про інформацію: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Закон України про медіа: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
4. Закон України про авторське право і суміжні права: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
5. Закон України про кінематографію: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Постанова кабміну Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір: кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text>

Базова

1. Аліфанов О.А., Десятник Г.О. Основи операторської творчості. Теоретичні та історичні аспекти : тексти лекцій. Київ : КНУ, 2016. 126 с.
2. Безклубенко С. Д. Відеологія. Основи теорії екранних мистецтв. Київ : Альтерпрес, 2004. 328 с.
3. Brindle M. The Digital Filmmaking Handbook : The definitive guide to
4. digital filmmaking. London : Quercus, 2014. 224 p.
5. Горевалов С., Десятник Г., Вступ до спеціальності кіно-, телемистецтво : навчальний посібник. Київ : КНУ, 2014. 132 с.
6. Десятник Г. Від задуму до екрана : тексти лекцій [наук. ред. проф. Горевалов С.І.]. Київ : КНУ, 2015. 226 с.
7. Десятник Г. Основи документалістики : тексти лекцій [наук. ред. проф. Горевалов С.І.]. Київ : Вид-во КНУ, 2016. 288 с.
8. Залізник І. В. Людина з фабрики мрій. 2004. Изд. «Пробіл-2000».
9. «Золоте січення» у фотографії. Українська фотографія : веб-сайт. URL: <http://photography.in.ua/articles/advice/zolote-sichennya-u-fotografiyi/>
10. «Золоте січення» у фотографії. Українська фотографія : веб-сайт. URL: <http://photography.in.ua/articles/advice/zolote-sichennya-u-fotografiyi/>
11. Келбі С. Цифрова фотографія. Фоторецепти. Харків : Фабула, 2020. 224 с.
12. Лісневська А., Коженівська Т. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. за напрямом підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика». Луганськ ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.
13. Нариси з історії кіномистецтва України. Київ : Інтертехнологія, 2006. 864 с.
14. Поетичне кіно: заборонена школа // Збірник статей і матеріалів. Київ : АртЕк, 2001. 464 с.
15. Технологічні та творчі основи операторської майстерності : альбом посібник до курсу лекцій за навчальною програмою: «Аудіо-, відео технології для

кіно-, відео гуртків і дитячих телестудій» / уклад. М. Г. Едель. Запоріжжя, 2020. 69 с

16. Уорд П. Композиція кадру в кіно і на телебаченні. : Вид. ГИТР 2005.

17. Шульгіна А. Перші українські кінооператори. Творчий тандем Микола Топчій – Іван Кавалерідзе. URL: <http://sm.etnolog.org.ua/zmist/2014/1/69.pdf>

Додаткова

18. Види освітлення в павільйоні і інтер'єрі. URL: <https://bit.ly/3bmXORT> (дата звернення: 01.08.22).

19. Історія українського кіно : 1930-1945 / гол. ред. Г. Скрипник; НАН України; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2016. Т. 2. 448 с.

20. Лазебний В. С., Бакіко В. М., Омелянець О. О. Організація телевізійного виробництва : конспект лекцій. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 162 с.

21. Тримбач С. Кіно, народжене Україною. Київ : Самітт-книга, 2017. 384 с.

22. Шахрова М. М., Грезіна Н. Г. Фотографія : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1993. 368 с.